

Kunst en Klimaat

Not Gonna Make It - Alexandra Crouwers

Kunstenaars zijn meesters in het visualiseren, verbeelden en overtuigen. Met hun werk vertellen ze verhalen die beklijven. Als het gaat om het klimaat is hun benadering niet per se wetenschappelijk, maar is het ze eerder te doen om bewustwording. Alexandra Crouwers kiest in haar werk de ene keer voor een apocalyptische benadering, de andere keer voor een ontspannen New Age sfeer. Afgelopen zomer was tijdens haar tentoonstelling bij Collectie DE.GROEN in Arnhem werk te zien dat je in verontrustende sferen trok.

Etienne Boileau

De tentoonstelling in Collectie DE.GROEN had als titel *NGMI (Not Gonna Make It)* en besloeg drie ruimtes met ieder een eigen signatuur. Inventieve multimedia-installaties, soms omringd door zitzakken, vormden de hoofdmoot van haar presentatie. Net als de kunstenaar Hito Steyerl pakt zij graag moeilijke onderwerpen op en presenteert die op toegankelijke wijze. Twee wandtapijten in het atrium van DE.GROEN bleken een uiting van Crouwers' hang naar historie en actualiteit en haar verontrusting over de huidige ecologische systeemcrisis op onze planeet. Daarover spreek ik haar in haar atelier in Antwerpen-Berchem.

De schorskeverplaag

Terug naar haar tentoonstelling bij DE.GROEN. Crouwers' videoloop *The Plot*, opgesteld in een bescheiden ruimte, bestond uit een ronddraaiend beeld van het familiebos van haar familie. De schorskever had er flink in huisgehouden; het bos werd gekapt nadat alle bomen dood waren.

"Die schorskever is een enorme plaag; als je erop gaat letten, dan zie je de schade aan bossen overal, door heel Europa. Die kever zit vooral in plantages met een monocultuur aan fijnsparren. De kever tast de bast van de bomen aan, waarna die sterven. De bomen horen eigenlijk in koudere omstandigheden thuis en hebben hier door het opwarmende klimaat sneller last van hittestress. Doordat de agrarische sector te veel grondwater oppompt, worden de bomen nog eens extra verzwakt. Overbemesting zorgt verder voor slechtere grondkwaliteit en voor ondiepere wortels. Zo krijgt de schorskever een kans."

Hoe is de film tot stand gekomen?

"De loop bestaat uit een stuk of honderdvijftig foto's, waarop ik het stuk grond van alle kanten heb gefotografeerd. De foto's worden op mijn computer ingeladen en daarna berekent software waar de foto's zijn gemaakt. Vervolgens wordt het object in stippeltjes (een 'point cloud') opgebouwd. Ik maak daarmee een digitale kopie van een fysiek object en ben dus

als het ware een transportmiddel; zo ontstaat een virtueel sculptuur dat bijvoorbeeld via 'augmented reality' kan worden opgeroepen.

Verwijzingen

In het atrium van DE.GROEN hingen ook twee indrukwekkende door het Tilburgs Textielmuseum geweven wandtapijten uit een serie van drie. Alles naar ontwerp van de kunstenaar die ze de titel *The Three Motions of Loom* meegaf. Op de kleden tref je een caleidoscopische wereld vol verwijzingen naar heden en verleden aan. Je ziet een leeg vogelnest, smeltende gletsjers, een halo van speren en drie kleine doodshoofden. Aan de zijkant van het wandtapijt is de zeespiegelstijging tot 2100 geprojecteerd in de vorm van watergolfjes. Op de achtergrond een tekstbanner met daarop de woorden Geboren en Getogen (een tekst uit *Wildevrouw*, een roman van Jeroen Olyslaegers die in het 16e eeuwse Antwerpen speelt). "Ik heb voor deze tapijten een onderzoek naar 16e eeuwse beeldcultuur gedaan. Het was ondoenlijk voor mij om de rijkdom en betekenis van toenmalige wereldbeelden in kunstproducties uit die tijd te ontrafelen. Ik heb in de tapijten geprobeerd die wereldbeelden naar onze tijd te vertalen, onder meer door het gebruik van emoji. Ook vroeg ik me af of ik kon voorstellen hoe mijn werk van nu 450 jaar verder in de toekomst zal worden gelezen. Daarom heb ik ook actuele temperatuur- en CO₂-grafieken en de verwachte zeespiegelstijging in die tapijten verwerkt."

Eco Anxiety

In de grote ruimte van DE.GROEN werd de film *NGMI* getrouwd. Crouwers' 'eco-anxiety' die daarin wordt verbeeld, blijkt de aanleiding voor deze film. Die anxiety sluimerde 25 jaar geleden al tijdens haar studies aan de kunstacademie in 's Hertogenbosch en later het Sandberg Instituut. In haar huidige doctoraatstraject (2019-2023) aan de KU Leuven staat de vraag centraal hoe je, als kunstenaar, om kunt gaan met het einde van de wereld zoals we die nu kennen. De film *NGMI* bestaat uit een aaneenschakeling van computeranimaties in een verticale loop die in een aantal tableau's is opgedeeld. Daaruit spreekt duidelijk Crou-

wers' verontrusting over de ecologische systeemcrisis op onze planeet. Het beginbeeld bestaat uit een rode telefoonhoorn, waarachter bewegende ijsvlaktes geprojecteerd zijn. Begeleidende tekst: *I remember it well. Ice on the horizon, and the first saplings on the tundra: birch, spruce.* Daarna verschijnt de tekst *Suspended animation.*

"De film gaat over *eco anxiety*. Aan het begin van de coronapandemie dacht ik dat dit een *window of opportunity* zou zijn. Een mogelijkheid om hier op een andere manier uit te komen; er zou een verschuiving ontstaan die tot ander (consumenten)gedrag kan leiden. Maar dat is niet gebeurd, het is alleen maar veel erger geworden."

Is de film NGMI niet wat al te apocalyptisch?

"Ik ben me enorm bewust van de eindigheid van culturen en beschavingen. De apocalyps hoeft niet met een enorme knal plaats te hebben, maar kan op een heel andere manier plaats vinden. Ik laat mijn avatar in de film zeggen: Wie heeft gedacht dat het einde van de wereld eruit zou zien als een gemaaid gazon, of een nieuw paar jeans? Onze realiteit is eigenlijk een rampenfilm in slow motion geworden."

New Age clichés

In een derde ruimte draaide de ruimtelijke installatie *Complicit*, die bestond uit twee video's en roze licht. Op zachte ligkussens kreeg je spirituele, prozaïsche beelden voorgeschoteld met opkomende en afgaande teksten als *Anger*, *Say it* en *Complicit*. Eronder was een rustige soundscape gemonteerd.

"In *Complicit* gebruik ik visuele en auditieve New Age clichés die de kijker tot meditatie aanzetten om ze vervolgens met beeld een bepaald schuldgevoel op te dringen. Ik zie de film als een poging om gedeelde mentale blokkades bij de mensheid op te heffen voordat we verder kunnen handelen en de problemen kunnen oplossen."

Kan de kunst die veranderingen bewerkstelligen?

"Het is nu wel duidelijk dat de politiek dit niet kan of wil; de ernst van het probleem dringt niet tot ze door, mede door een gebrek aan

kennis. In 2005 schreef Bill McKibben - schrijver en milieuactivist - het essay *What the world needs now is Art sweet Art*. Hij stelt dat de mensheid in een paar generaties in staat is gebleken om grote ecologische veranderingen te veroorzaken, maar de negatieve gevolgen daarvan zijn nog steeds niet tot ons doorgedrongen. Blijkbaar zijn we onvoldoende in staat om te bepalen hoe wij ons tot die enorme veranderingen moeten verhouden. McKibben pleit in zijn essay voor meer kunstuitingen over dit onderwerp. Hij vraagt zich af waar de opera's zijn die over dit onderwerp gaan. Waar zijn de romans? De beeldende kunstwerken?"

www.alexandracrouwers.com

Alexandra Crouwers

DE.GROEN FINE ART COLLECTION

Initiatiefnemers en verzamelaars Marjolein de Groen en Peter Jordaan organiseren in de tentoonstellingsruimtes van het historische pand aan de Weverstraat in Arnhem regelmatig tentoonstellingen, lezingen en presentaties. Daarnaast is er een speciale videoplek, een bar, een café en een groot terras aan de voorzijde. Hun privécollectie huist op de eerste en tweede verdieping van het pand en is daar te zien op afspraak. De collectie omvat zo'n vierhonderd werken waarvan er wisselend ongeveer vijftig staan opgeteld. Regelmatig worden er rondleidingen georganiseerd door hun privécollectie. Werk van Alexandra Crouwers maakt daar ook deel van uit, zoals de video-installatie *Inertia* uit 2015 en de videoloop *GoodBye* uit 2021. www.collectiedegroen.nl